

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci navrhovateľa **J.**, bývajúceho v P., zastúpeného J., advokátom v P., proti odporcovi **H.** so sídlom v P., **o zaplatenie 109 720 Sk**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 7 C 97/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza z 28. apríla 2006 č.k. 7 C 97/2005-57, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Prievidza z 28. apríla 2006 č.k. 7 C 97/2005-57 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 28. apríla 2006 č.k. 7 C 97/2005-57 zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal proti odporcovi zaplatenia 109 720 Sk istiny s príslušenstvom. Rozhodnutie odôvodnil tým, že nakoľko s účinnosťou od 1. januára 1997 bolo zrušené splnomocňujúce ustanovenie § 148a zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce a s účinnosťou od 1. apríla 2002 bol zrušený zákon č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce, na základe ktorých bola prijatá vyhláška č. 19/1991 Zb., nebola táto vyhláška v rozhodujúcom čase, teda v deň skončenia pracovného pomeru 31. októbra 2003, účinná a nemožno pri stanovení nároku na odstupné z nej vychádzať. Z rovnakého dôvodu nemožno nároky

priznávať ani v zmysle čl. X bodu 9 kolektívnej zmluvy, ktorá len odkazuje na vyhlášku č. 19/1991 Zb., ktorá bola v rozhodujúcom čase neúčinná.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor. Navrhol rozsudok Okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu jeho nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že v danom prípade bolo medzi účastníkmi nesporné, že u navrhovateľa bola zistená choroba z povolania, následkom ktorej sa pre svoj zdravotný stav stal dlhodobo nespôsobilým na výkon doterajšej práce v podzemí ako aj skutočnosť, že pred zistením choroby z povolania bola jeho priemerná mzda 10 972 Sk. Pracovný pomer medzi účastníkmi bol ukončený dohodou dňom 31. októbra 2003 zo zdravotných dôvodov.

Podľa dispozície ustanovenia čl. X bodu 9 kolektívnej zmluvy účinnej v rozhodnom období (v čase, kedy došlo k rozviazaniu pracovného pomeru s navrhovateľom v dôsledku choroby z povolania), ak nastanú v hypotéze tejto normy uvedené podmienky, vznikne zamestnávateľovi (odporcovi) povinnosť („zamestnávateľ poskytuje zamestnancom, ktorí ...“) poskytnúť zamestnancovi (navrhovateľovi) hmotné a sociálne zabezpečenia, okrem iného, aj vo forme odstupného, v rozsahu uvedenom vo vyhláške č. 19/1991 Zb., hoci táto už bola v tom čase obsolétna. Keďže v danej veci navrhovateľ nepochybne splnil podmienky pre priznanie hmotného zabezpečenia vo forme odstupného vo výške desaťnásobku priemerného zárobku, vyplývajúce z citovaného ustanovenia kolektívnej zmluvy (navrhovateľ stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku spôsobilosť konať doterajšiu prácu a v dôsledku tejto skutočnosti bol prevedený z pracoviska pod zemou v hlbinných baniach a následne s ním bol rozviazaný pracovný pomer, keďže odporca nemal pre neho inú vhodnú prácu) mal vo veci konajúci súd posudzovať uplatnený nárok navrhovateľa v zmysle článku X bodu 9 kolektívnej zmluvy, ktorý vytváral právny základ nároku navrhovateľa. Vyhláška č. 19/1991 Zb. upravovala výšku a rozsah zamestnancovi vznikajúcich nárokov. Strata účinnosti vyhlášky č. 19/1991 Zb. v danom prípade nespôsobilá stratu práva zamestnanca na vyplatenie odstupného, ktoré mu vzniklo z uzatvorenej kolektívnej zmluvy. Rozhodnutie okresného súdu teda spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Navrhovateľ sa stotožnil s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora a žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu navrhovateľa (§ 243e ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozhodnutie okresného súdu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Predmetné mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie okresného súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. V mimoriadnom dovolaní vytýka generálny prokurátor nesprávnu aplikáciu právnych predpisov s tým, že strata účinnosti vyhlášky č. 19/1991 Zb. v danom prípade nespôsobila stratu práva zamestnanca na vyplatenie odstupného, ktoré mu vzniklo z uzatvorenej kolektívnej zmluvy.

Z obsahu spisu vyplynulo, že s platnosťou pre obdobie od 1. apríla 2003 do 31. marca 2004, bola medzi Odborovými organizáciami akciovej spoločnosti H., združenými v O. a akciovou spoločnosťou H. uzavretá kolektívna zmluva. V zmysle článku X bodu 9 kolektívnej zmluvy (Hmotné a sociálne zabezpečenie zamestnancov pri zmene zamestnania zo zdravotných dôvodov a útlmu), sa zamestnávateľ zaviazal poskytnúť zamestnancom, ktorí stratili vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánov štátnej zdravotnej správy, alebo sociálneho zabezpečenia spôsobilosti konať doterajšiu prácu, alebo ju nesmú vykonávať pre ochorenie, chorobu z povolania alebo pri ohrození touto chorobou, alebo dosiahli na pracovisku určenom záväzným posudkom príslušného orgánu hygienickej služby najvyššiu prípustnú expozíciu, alebo u ktorých došlo k zmene zamestnania z dôvodov uskutočňovania útlmového programu, hmotné a sociálne zabezpečenie s odkazom na zákon č. 98/1987 Zb. o osobitnom príspevku baníkom v znení zákona č. 160/1989 Zb. a vyhláškou č. 19/1991 Zb. o pracovnom uplatnení a hmotnom zabezpečení pracovníkov v baníctve dlhodobo nespôsobilých na doterajšiu prácu.

Kolektívna zmluva je dvojstranný právny úkon. Jej obsah vychádza z autonómneho postavenia zmluvných partnerov a z princípu zmluvnej voľnosti. Kolektívna zmluva je platná dňom podpisu zmluvných strán na tej istej listine a účinná je prvým dňom obdobia, na ktoré

sa uzatvára a končí uplynutím tohto obdobia pokiaľ doba účinnosti niektorých záväzkov nie je v kolektívnej zmluve dojednaná odchylné. Podmienkou platnosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa je doloženie zoznamu zamestnávateľov, za ktorých bola uzavretá (§ 4 ods. 1 písm. a/ a b/ zákona č. 2/1991 Zb.). predmetom úpravy kolektívnej zmluvy je spravidla výhodnejšia úprava v porovnaní so zákonom alebo iným pracovnoprávnym predpisom (ak to zákon alebo iný pracovnoprávny predpis výslovne nezakazuje alebo ak z ich ustanovení nevyplýva, že sa od nich nemožno odchyliť). Treba zdôrazniť, že zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní stavia podnikovú kolektívnu zmluvu i kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa na úroveň prameňa práva, čo znamená, že po podpise sa kolektívna zmluva stáva záväzným právnym predpisom s rovnakými právnymi následkami (účinkami) ako zákon. Kolektívna zmluva je teda pre zmluvné strany záväzná (§ 5 ods. 1 zákona č. 2/1991 Zb.) Nároky, ktoré z nej vzniknú jednotlivým zamestnancom, sa uplatňujú a uspokojujú ako ostatné nároky zamestnancov z pracovného pomeru a možno ich vymáhať súdnou cestou. Na tom nič nemení ani skutočnosť, ak hmotné a sociálne zabezpečenie zamestnancov je v nej upravené odkazom na právny predpis, ktorý už predtým stratil účinnosť. Nemožno totiž vylúčiť, aby predmet úpravy kolektívnej zmluvy (jej časť), účastníci dohodli aj takouto formou. Navyac kolektívnu zmluvu ako záväzný právny predpis, resp. jej ustanovenia, je možné meniť alebo zrušiť len zákonom stanoveným postupom.

S poukazom na vyššie uvedené okresný súd mal nárok navrhovateľa posudzovať v zmysle ustanovenia článku X bodu 9 kolektívnej zmluvy, ktorý vytváral právny základ nároku navrhovateľa. Je možno súhlasiť s názorom generálneho prokurátora, že strata účinnosti vyhlášky č. 19/1991 Zb. v danom prípade nespôsobila stratu práva navrhovateľa na vyplatenie odstupného, ktoré mu vzniklo v zmysle uzatvorenej kolektívnej zmluvy.

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie Okresného súdu Prievidza spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie okresného súdu v zmysle § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou a § 243b ods. 2 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor dovolacieho súdu vyslovený v tomto rozhodnutí je pre neho záväzný

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. mája 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: